

onder hen hebben niet zozeer residentiële, dan wel ambulante begeleiding nodig.

In het ontwerp van besluit is ambulante begeleiding echter alleen mogelijk voor jongeren die reeds in een instelling geplaatst zijn. Zodoende blijft een steeds groter wordende groep jongeren in de kou staan. De Opvangcentra voor Jongeren vragen dan ook met aandrang in adekwate hulpverleningsmogelijkheden te voorzien, bij voorkeur via bestaande diensten.

De opvangcentra voor jongeren zijn dan ook steeds bereid om hun standpunt met alle geïnteresseerden te bespreken en vragen dan ook betrokken te worden bij alle verder overleg op het niveau van het gemeenschapsministerie.

De Opvangcentra voor Jongeren: PASSAGE 9 - Menen, DE GOEDE PLEK - Herselt, DE LANE - Brugge, DE LINK - Kortrijk, HET NET - Antwerpen, HALTE 51 - Leuven, PICA - Borsbeek, HET SAS - Betekom, DE SPAR - Rollegem, DE WIP - Gent.

K. Coenegrachts,
Koördinator Vereniging der Vlaamse Onthaalhuizen.

Amnesty International

In El Salvador, Chili, ... 'verdwijnen' mensen omdat ze een andere politieke overtuiging hebben. In de U.S.S.R. worden diegenen die hun mening durven zeggen, in psychiatrische instellingen gestopt. In de U.S.A. worden mensen valselijk beschuldigd van dronkenschap, drughandel, diefstal, zelfs van moord, om hen te doen zwijgen, om hen te beletten recht te vragen voor zwarten, Indianen, Portoricanen, of enkel maar omdat ze tot een bepaalde groep of een bepaald ras behoren. In Iran worden honderden terechtgesteld om hun politieke, godsdienstige of filosofische overtuiging.

Een Chinees spreekwoord zegt: 'Het is beter een kaars aan te steken dan de duisternis te vervloeken'. Inderdaad: het is mogelijk, als individu, iets te doen aan die enorme ellende, aan de voortdurende schendingen van de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens.

Geschiedenis

Op 28 mei 1961 lanceerde de Londense advocaat Peter Benenson in het Britse zondagsblad *The Observer* een oproep tot het publiek om mee te werken aan de vrijlating van mannen en vrouwen, gevangen genomen omwille van hun overtuiging of afkomst. Het artikel heette 'The forgotten prisoners' en Benenson riep erin op tot een één jaar durende campagne: 'Appeal for Amnesty 1961'.

Het artikel werd in honderden kranten geciteerd of overgenomen: *Le Monde*, *The New York Post*, *Die Welt*, *De Volkskrant*, enz.

Twee maanden later reeds vond in Luxemburg de eerste internationale ver-

gadering plaats. Er werd besloten tot de oprichting van 'een permanente internationale beweging ter verdediging van de vrijheid van meningsuiting en godsdienst'.

In september 1962 werd op de tweede internationale bijeenkomst op het Kasteen van Male bij Brugge besloten de naam 'Appeal for Amnesty' te wijzigen in 'Amnesty International'. De eerste statuten werden goedgekeurd.

Sindsdien bleef de organisatie groeien en won ze aan prestige. In 1964 reeds verkreeg ze raadgevende stem bij de Verenigde Naties en in 1965 bij de Raad van Europa.

Vervolgens kreeg A.I. raadgevende stem bij de UNESCO in 1969 en bij de Organisatie voor Afrikaanse Eenheid en de Organisatie voor Amerikaanse Staten in 1972. Haar ledenaantal en het aantal landen met gestructureerd A.I.-werk bleven groeien.

In 1977 ontving A.I. de Nobelprijs voor de vrede, wat gepaard ging met een grote promotiekampagne, waardoor het aantal leden tot meer dan 200 000 opliep. Vandaag telt de organisatie al 325 000 leden in 150 landen, waarvan 41 met nationale afdelingen, en ruim 2 700 groepen.

Amnesty International en de rechten van de mens

Overwegende dat iedereen het recht heeft op zijn eigen mening en om deze vrijelijk te uiten, en verplicht is deze vrijheid ook aan anderen te verschaffen, stelt A.I. zich ten doel de naleving van de rechten van de mens in de gehele wereld te waarborgen.

Het werk van A.I. is geconcentreerd op de artikelen 5, 9, 18 en 19 van de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens, zoals vastgesteld in de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties op 10 december 1948. Twee artikelen daaruit zijn vooral van belang:

- Art. 5: 'Niemand zal onderworpen worden aan foltering, noch aan een wrede, onmenselijke of ontterende behandeling of bestraffing'.
- Art. 19: 'Een ieder heeft recht op vrijheid van mening en meningsuiting. Dit recht omvat de vrijheid om zonder inmenging een mening te koesteren en om door alle middelen en ongeacht grenzen inlichtingen en denkbeelden op te sporen, te ontvangen en door te geven'.

Ondanks deze plechtige verklaring worden de rechten van de mens nog steeds op grove wijze en op grote schaal geschonden. De noodzaak van de universele erkenning en uitvoering van de rechten van de mens rechtvaardigt daarom het bestaan van Amnesty International.

Drie doelstellingen

Stoelend op de vier artikelen van de Universele Verklaring heeft A.I. drie doeleinden voor ogen:

1. Zonder rekening te houden met politieke overtuiging, te werken voor de vrijlating van en de hulpverlening aan alle personen die gevangen zitten wegens hun politieke, godsdienstige of andere overtuiging, of wegens hun afkomst, hun ras, huidskleur of taal, mits zij geen geweld hebben gebruikt of gepropageerd. Dit noemt A.I. 'gewetensgevangenen'.

2. Zich verzetten tegen detentie van politieke gevangenen die, zonder berechtingsprocedure binnen redelijke termijn, gevangen worden gehouden, en tegen elke berechtingsprocedure die niet voldoet aan erkende normen ter verzekering van een eerlijke berechting.

3. Zich verzetten tegen het opleggen en uitvoeren van doodstraffen, marteling en andere wrede, onmenselijke of vernederende behandeling of bestraffing van alle gevangenen, ongeacht of ze al dan niet geweld hebben gebruikt of gepropageerd.

Hierbij steunt A.I. zich o.a. op de 'Standaard minimum regels voor de behandeling van gevangenen', een dokument aangeboden door de Verenigde Naties op 30 augustus 1955 en waarin nauwkeurig wordt vermeld in welke omstandigheden iemand mag worden gevangen gehouden.

Drie principes

1. Het eerste beginsel waarop de aktie van A.I. is gebaseerd, is dat van de *politieke onpartijdigheid*. Het gaat A.I. om de rechten van de mens en deze blijken geschonden te worden door regimes van de meest uiteenlopende politieke kleurschakeringen. Dit zijn de feiten, en deze alleen tellen voor A.I. De regeringen zelf die de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens en de daarbij aansluitende verdragen hebben opgesteld, treden deze met voeten. Dit is internationale huichelarij. Om deze huichelarij te doorbreken kiest A.I. geen partij, mengt zij zich in geen ideologische of godsdienstige strijd, propageert zij geen 'maatschappijmodel'. Zij respecteert ten volle het recht van ieder volk in vrijheid zijn maatschappelijke structuren te kiezen en op te bouwen.

2. De onpartijdigheid brengt voor A.I. de noodzaak mee van haar *onafhankelijkheid* ten opzichte van machtsblokken, regeringen, partijen, ideologieën en levensbeschouwingen, zowel geestelijk als materieel. Zonder deze onafhankelijkheid zou het met haar onpartijdigheid snel gedaan zijn. En zonder die onpartijdigheid zou haar gezag ernstig verzwakt worden. En juist in dat gezag, in die geloofwaardigheid ligt haar kracht. Als A.I. haar stem verheft tegen gekonstateerde schendingen van mensenrechten – waarbij ze steeds de konkrete feiten aanhaalt – dan doet zij dit niet om konflikten met regeringen te zoeken of om oppositiepartijen te steunen. Zij doet dit uit trouw aan haar eigen beginselen.

A.I. sluit met niemand een kompromis, en dit impliceert een totale financiële onafhankelijkheid. Wie druk wil uitoefenen op regeringen die de mensenrechten schenden, moet ervoor zorgen dat die regeringen op hun beurt geen druk op hem kunnen uitoefenen. Dus komen de financiële middelen van A.I. van leden en sympathisanten.

3. De geloofwaardigheid van A.I. staat of valt met de *betrouwbaarheid* van de informatie die zij verstrekt. Daarom wijdt zij grote aandacht aan een evenwichtige en nauwkeurige berichtgeving. Elk belangrijk initiatief is gebaseerd op grondig onderzoek door de gespecialiseerde dienst van het Internationale Sekretariaat in Londen. Daarbij worden de betrokken regeringen uitgenodigd kommentaar te geven op rapporten die A.I. opstelt en op beweringen die haar bereikt hebben; toont de regering in kwestie de onjuistheid van een bepaalde bewering op overtuigende wijze aan, dan wordt deze niet verspreid. De meeste regeringen zijn echter niet in staat de berichten van A.I. afdoende te weerleggen.

Struktuur

– De *Internationale Raad* is het hoogste orgaan in A.I. en bestaat uit afgevaardigden van alle nationale afdelingen en uit de leden van het Internationaal Dagelijks Bestuur. Deze Internationale Raad komt minstens eenmaal per twee jaar samen, stelt het lange-termijn-beleid vast en bespreekt de prioriteiten voor het komende jaar. Hij controleert de werking van het Internationaal Dagelijks Bestuur en de nationale afdelingen, kiest het Internationaal Dagelijks Bestuur en de penningmeester, keurt de begroting goed en bepaalt de bijdrage van iedere nationale afdeling.

– Het *Internationaal Dagelijks Bestuur*, gekozen door de Internationale Raad, voert het vastgestelde beleid uit en is verantwoordelijk voor het Internationaal Sekretariaat. Het bespreekt en neemt besluiten over missies, publikaties, deelname aan internationale konferenties, initiatieven bij de Verenigde Naties, de benadering van regeringen door het Internationaal Sekretariaat, begrotingsvoorstellen en andere bestuurlijke zaken. Het Internationaal Dagelijks Bestuur legt verantwoording af aan de Internationale Raad.

– Het *Internationaal Sekretariaat* zorgt voor de konkrete uitvoering van de genomen beslissingen van de Internationale Raad en het Internationaal Dagelijks Bestuur. De opdracht omvat: onderzoekswerk naar schendingen van mensenrechten waar ook ter wereld, programmeren en plannen van de te voeren acties en A.I. als organisatie draaiend houden. Het Internationaal Sekretariaat is opgedeeld in verschillende departementen met ieder specifieke taken.

– De *nationale afdelingen* zijn officieel erkend door het Internationaal Dagelijks bestuur en zijn mee verantwoordelijk voor de totstandkoming en de uitvoering van het internationaal beleid. De nationale afdelingen zijn verantwoordelijk voor de organisatie en werking van A.I. in hun land. Momenteel zijn er 41 nationale afdelingen. Voor België is dat Amnesty International Belgium, opgedeeld in Amnesty International Vlaanderen te Leuven en Amnesty International Belgique Francophone te Brussel.

– De *lokale groepen* verenigen zich per nationale afdeling. In Vlaanderen zijn er ruim 40 lokale groepen, in heel de wereld ongeveer 2 700. Zij doen het eigenlijke werk, voeren acties, schrijven brieven en maken A.I. bekend bij het publiek.

Werking

Iedere *lokale groep* werkt ten eerste voor gewetensgevangenen die hij 'geadopteerd' heeft. Dit betekent dat hij contact zoekt met de overheid van het desbetreffende land om duidelijk te maken dat hij zich wil inspannen voor de vrijlating van deze gevangene. Daarnaast trachten de groepen financiële, materiële en morele steun te verlenen aan de gevangene en zijn familieleden. Het schrijven van brieven is daarvoor een belangrijk middel. In 1981 werkte A.I. in totaal voor 4 900 gevangenen; daarvan zijn er dat jaar 1 700 vrijgekomen.

Daarnaast nemen de lokale groepen deel aan acties en campagnes, zoals die nationaal of internationaal worden uitgestippeld. En zij voeren fonds- en ledenwerfactiviteiten, naast promotie van het werk van A.I. Dit betekent: A.I. bekend maken bij de publieke opinie, leden werven en geld inzamelen.

Aan de *anti-martelingskampagne* wordt deelgenomen door mensen die be-

reid zijn vlug te reageren, meestal via expresbrieven, telkens wanneer hun een bericht over martelingen vanuit Londen (langs de nationale sekretariaten) wordt doorgegeven. De anti-martelingskampagne omvat een aantal specifieke activiteiten, voornamelijk:

- de zogenaamde spoedacties: onmiddellijke hulp aan en publiciteit rond arrestatie of verdwijning van mensen die gemarteld dreigen te worden;
- opkomen voor het rechtsherstel van slachtoffers van martelingen;
- publikatie van de feiten aangaande regeringen die zich aan martelingen schuldig maken en van de daarbij gebruikte methodes.

In een kleine 50 % van de gevallen wordt de gevangene vrijgelaten of treedt er een verbetering in zijn/haar situatie op.

De *beroepsgroepen* bestaan geheel uit vertegenwoordigers van één bepaald beroep of specialisme, zoals politici, artsen, juristen of leraars. Hun activiteiten zijn velerlei, maar steeds bepaald door hun specifieke vakkennis of hun lidmaatschap van hun beroepsorganisatie, niet alleen nationaal, maar ook internationaal. Zo kunnen zij actie voeren ten behoeve van een om zijn overtuiging vervolgde kollega. Zij kunnen ook meedoen aan de voorbereiding van, of zelfs deelnemen aan internationale vakkongressen die door A.I. worden georganiseerd.

Maar het voornaamste wapen van A.I. blijft de *publiciteit*, de ruchtbaarheid die gegeven wordt aan de schendingen van de mensenrechten. Alle regeringen zijn gevoelig voor het imago dat in het buitenland over hen wordt opgehangen. Regelmatig verschijnen er 'landenschriften' van een tiental bladzijden waarin een samenvatting wordt gegeven van de beschikbare informatie omtrent politieke gevangenschap, martelingen en doodstraf in één land. En elk jaar geeft A.I. het *Jaarboek van de politieke gevangenen* uit: een overzicht per land van de A.I.-informatie en -actie tijdens een jaar. En de achterban (in Vlaanderen ongeveer 4 000 leden) krijgt geregeld informatie toegezonden via de ledenbladen (voor Vlaanderen: *Wordt Vervolgd* en *Amnesty Nieuws*).

Naast de raadgevende stem die A.I. heeft bij heel wat internationale organisaties, zoekt zij nauw contact met groepen en verenigingen die, samen met A.I. en binnen de begrenzings die de organisatie zich heeft opgelegd, kunnen werken aan een betere toepassing van de mensenrechten. Met vakbonden, kerkelijke organisaties, politieke partijen en een groot aantal niet-overheidsorganisaties over de hele wereld wordt samengewerkt om de naleving van de mensenrechten te bevorderen.

Belangrijke activiteiten in 1983

- Petitie voor universele amnestie voor alle gewetensgevangenen: deze petitie loopt het hele jaar en is internationaal georganiseerd.
- Bewustmakingsweek: tijdens deze week zal met allerlei middelen van publiciteit de aandacht van het publiek op het werk van A.I. gevestigd worden.
- Kampagne tegen politieke moorden door overheden: deze internationaal georganiseerde campagne zal meer dan een half jaar duren en zal gevoerd worden door middel van een manifestatie, affiches, zelfklevers, brochures, enz.

Peter Doms,

coördinator van de actie 'politieke moorden door overheden'
nationaal sekretariaat Leuven.